

โครงการเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม

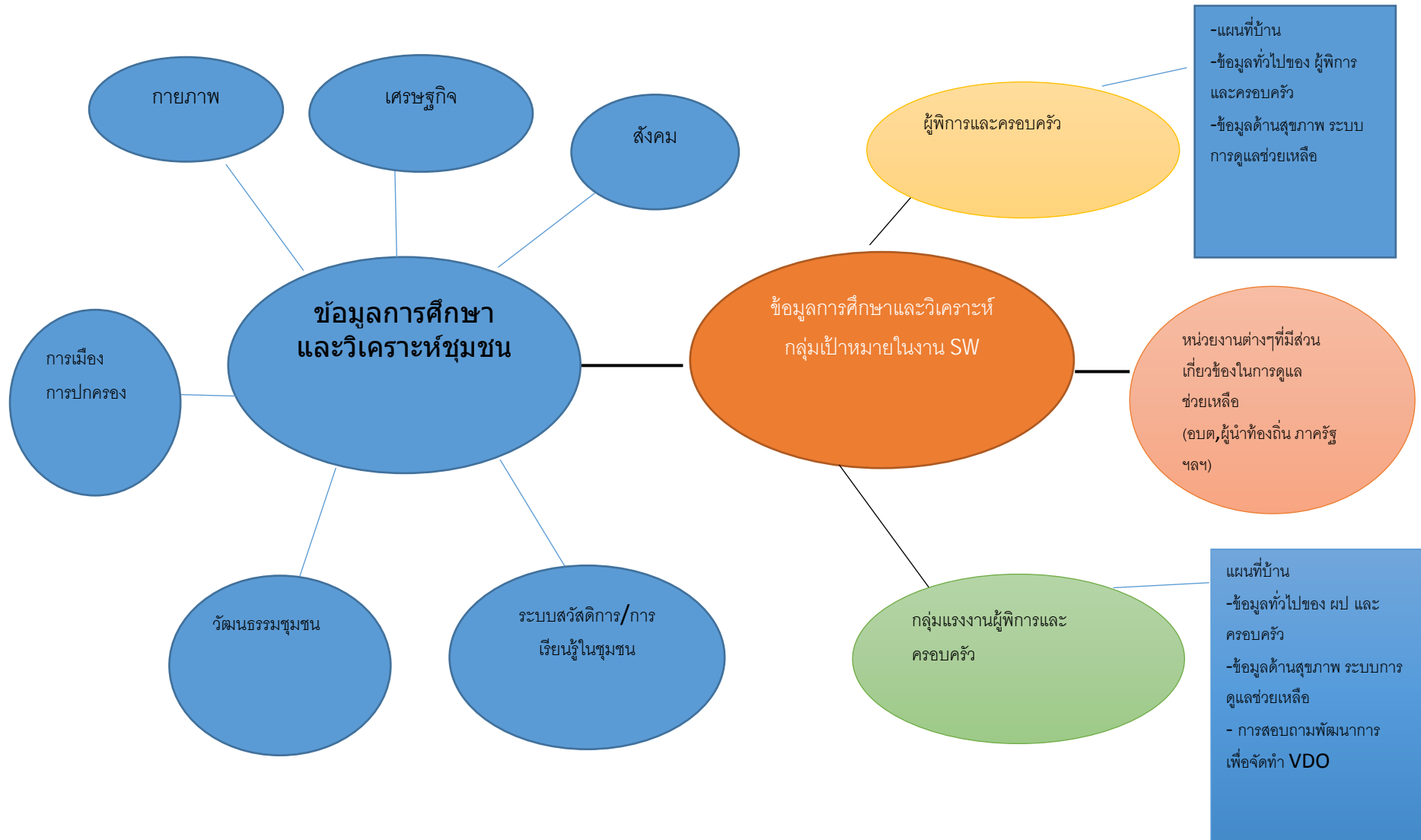
๑. ประเด็นปัญหา

พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นพื้นที่ฝึกงานของนักศึกษาฝึกภาคปฏิบัติ 2 (ฝึกชุมชน) ซึ่งในแต่ละครั้งทั้งนักศึกษา อาจารย์ผู้นิเทศงานจากคณะและอาจารย์ผู้นิเทศงานภาคสนาม รวมทั้งผู้นำในชุมชนและท้องถิ่น ได้ร่วมกันเรียนรู้และสร้างความรู้ใหม่ๆที่จะเป็นเครื่องมือในการทำงานของชุมชนและท้องถิ่นต่อไป ดังเช่น สร้างแผนที่ทรัพยากรศูนย์การเรียนรู้ 27 แห่งในพื้นที่เพื่อให้สะดวกในการจัดระบบข้อมูลที่ง่ายต่อคนในชุมชนและผู้ที่มาศึกษาดูงานและเรียนรู้ และร่วมกันจัดทำการศึกษาวิจัยสำรวจความพึงพอใจและจัดทำเป็นคลิปสารคดี เพื่อเผยแพร่การดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ จะเห็นได้ว่า ความกระตือรือร้นและระบบคิดของผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ สะท้อนถึงความเข้มแข็งและความพยายามที่จะเรียนรู้นวัตกรรมใหม่ๆเพื่อพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น ดังเช่นโจทย์ใหม่ที่ผู้นำชุมชนและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่เห็นร่วมกันว่า ในพื้นที่ที่มีผู้สูงอายุที่มีทั้งแข็งแรง ช่วยเหลือตัวเองได้ และผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย รวมทั้งการไปศึกษาดูงานจากที่ต่างๆและพบว่า ทุกพื้นที่มีการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งต่างเห็นว่า “ไม่ต้องการให้มีรูปแบบเป็นโรงเรียนเหมือนที่ทำกันอยู่ แต่ต้องการให้เป็นพื้นที่สร้างความสุขให้กับผู้สูงอายุและครอบครัว ที่มีทั้งเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ ด้วยการออกกำลังกายที่สามารถทำเองที่บ้าน หรือหากจะมีกิจกรรมร่วมกันที่จะให้ผู้สูงอายุมารวมตัวกัน ก็ต้องเป็นตามความต้องการของผู้สูงอายุและคนในชุมชน” ซึ่งประเด็นนี้คือโจทย์ที่น่าสนใจในการที่จะให้นักศึกษาและอาจารย์ไปร่วมกันคิด ค้นหา และออกแบบนวัตกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้สูงอายุและคนในชุมชนบางคนที่ อันจะเป็นประโยชน์ทั้งกับชุมชน และนักศึกษาอาจารย์ที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสามารถพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ทั้งด้านการทำงานกับชุมชน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ รวมทั้งด้านการจัดการตนเองของชุมชน

๒. ข้อมูลชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ/ พื้นที่ดำเนินงานโครงการ

องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ เป็นพื้นที่ฝึกภาคปฏิบัติ ๒ (ฝึกชุมชน) ของนักศึกษาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มาตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ โดยในแต่ละปีจะมีประเด็นการฝึกงานที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสถานการณ์ปัญหาของชุมชนในขณะนั้น ซึ่งได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ชุมชนร่วมกันระหว่างนักศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายที่ดำเนินงานในพื้นที่ โดยมีประเด็นปัญหาที่ถูกนำมาสู่กิจกรรมการดำเนินงานได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน กิจกรรมการศึกษาและวิเคราะห์กลุ่มผู้พิการและครอบครัวเพื่อจัดทำฐานข้อมูลและสารคดีเผยแพร่ รวมทั้งกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุในชุมชน

บทสรุปการบูรณาการจากฝึกงานของนักศึกษา ณ อบต.บางคนที

๓. วัตถุประสงค์

สำหรับชุมชน

๓.๑ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนบางคนที่

๓.๒ เพื่อสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้และทำงานร่วมกันของครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่นและหน่วยงาน

ภายนอก

๓.๓ เพื่อให้เกิดประโยชน์สร้างคุณค่าหรือความเข้มแข็งต่อชุมชน/องค์กรหรือสังคม (ด้านการพัฒนาชุมชน ตามลักษณะของโครงการ/โครงการย่อย)

สำหรับมหาวิทยาลัย คณะและหน่วยงาน ลักษณะโครงการทำให้เกิดประโยชน์ ได้แก่

๓.๔ ได้นำความรู้ในเชิงวิชาการเผยแพร่สู่สังคมและบูรณาการศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันดำเนินงาน

๓.๕ ได้ให้บริการวิชาการที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหรือองค์กรภายนอกได้

๓.๖ บูรณาการงานบริการวิชาการและใช้พัฒนาการเรียนการสอนและงานวิจัย

๓.๗ ให้บริการวิชาการที่ชี้แนะ ป้องกัน หรือแก้ปัญหาของสังคมได้

๔. เป้าหมายโครงการ

๔.๑ รวบรวมข้อมูลความต้องการและสถานการณ์ผู้สูงอายุและครอบครัวในพื้นที่ตำบลบางคนที่

๔.๒ สร้างและออกแบบกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนทั้งด้านสุขภาพและสังคม

๔.๓ พัฒนาเครื่องมือ อุปกรณ์ที่เหมาะสมในการจัดการสุขภาพผู้สูงอายุ

๕. กลุ่มเป้าหมายโครงการ (Target group)

๕.๑ กลุ่มผู้สูงอายุของตำบลบางคนที่และตำบลยายแพ่ง

๕.๒ ผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลบางคนที่และตำบลยายแพ่งที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่ม

๕.๓ ครอบครัวผู้สูงอายุ

๖. กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอน	กระบวนการ	วิธีการ	ระยะเวลา
๑	ประชุมร่วมกับชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่	ประชุมร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อการดำเนินการ	๑ เดือน
๒	สำรวจสถานการณ์ผู้สูงอายุและครอบครัวร่วมกับชุมชน/องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงาน	๑.ศึกษา สำรวจ รวบรวมข้อมูล ๒.วิเคราะห์สถานการณ์ และ ความต้องการ	
๓	สร้างฐานข้อมูลของผู้สูงอายุและครอบครัว	จัดทำ Family Folder ของผู้สูงอายุและครอบครัว	
๔	ค้นหารูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ	ประชุมระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (เพื่อสร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ ชุมชนและอาจารย์ นักศึกษา คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)	๑ เดือน

ขั้นตอน	กระบวนการ	วิธีการ	ระยะเวลา
๕	นำความต้องการทุกด้านของผู้สูงอายุที่ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ร่วมกันของทุกส่วนที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันสร้าง และออกแบบกิจกรรม/ออกแบบเครื่องมือ	ประชุมผู้เชี่ยวชาญ ผู้สูงอายุ ปราชญ์ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมกันออกแบบกิจกรรม/ออกแบบเครื่องมือที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับพื้นที่และความต้องการของผู้สูงอายุเป็นหลัก	๒ เดือน
๖	ถ่ายทอดนวัตกรรมให้กับผู้สูงอายุครอบครัวได้ใช้ประโยชน์ และชุมชนท้องถิ่นสามารถจัดการด้วยตนเองได้	สร้างคู่มือและถ่ายทอดให้ชุมชนได้เรียนรู้	
๗	สังเคราะห์บทเรียนร่วมกันในการดำเนินงาน	การถอดบทเรียนร่วมกัน และเผยแพร่ให้ชุมชนอื่นๆได้เรียนรู้	
๘	เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ	เขียนบทความวิชาการเพื่อเผยแพร่ให้สาธารณชนได้เรียนรู้	

๗. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๗.๑ ผู้สูงอายุในชุมชนสามารถร่วมกิจกรรมที่เกิดจากความต้องการที่เหมาะสมกับตนเองอย่างมีความสุข

๗.๒ ครอบครัวของผู้สูงอายุมีความสุขในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและเกิดความเข้าใจอันดีในครอบครัว

๗.๓ ชุมชนและท้องถิ่นได้มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับทรัพยากรและบริบทของพื้นที่

๗.๔ คณาจารย์และนักศึกษาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ได้เรียนรู้ทั้งการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เรียนรู้การลงพื้นที่ทำงานภาคสนาม และได้ปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ และได้ชี้ให้เห็นถึงการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

๗.๕ สังคมและสาธารณชนได้เห็นถึงนวัตกรรมใหม่ที่เกิดจากความคิดและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายซึ่งจะนำไปสู่ความยั่งยืน

๘. การติดตามและประเมินผล

๘.๑ ตัวชี้วัดผลผลิต (Outputs)

ผลผลิต (Output)	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
มีการบูรณาการการวิจัยเพื่อนำมาใช้เป็นฐานคิดและความรู้ในปัญหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	๑.จำนวนครั้งของการประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนและบูรณาการการวิจัยเพื่อศึกษาข้อมูลของชุมชนในอำเภอบางคนที	๕
มีการจัดเก็บข้อมูลของผู้สูงอายุและครอบครัวในพื้นที่	๒. จำนวนผู้สูงอายุและครอบครัวที่ให้ข้อมูล	๑๐๐%

มีการประสานงานเพื่อขอความร่วมมือกับคณะ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมพัฒนาและออกแบบตามความต้องการที่ได้รับจากการประชุมระดมความคิดร่วม	๓. จำนวนหน่วยงานภาคีที่เข้าร่วมในการพัฒนาและออกแบบ	๔
--	--	---

๘.๒ ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Outcomes)

ผลลัพธ์ (Outcomes)	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
เชิงปริมาณ	๑. ร้อยละของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	>๖๐
	๒. จำนวนนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	>๒๐
	๓. จำนวนรายวิชาในหลักสูตรของคณะ มีการบูรณาการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น	>๑
เชิงคุณภาพ	๑. มีฐานข้อมูลผู้สูงอายุของชุมชน ที่จะใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและครอบครัว	๑
	๒. มีกิจกรรมด้านสุขภาพ ด้านการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ	๒
	๓. มีเครื่องมือ/นวัตกรรมในการดูแลสุขภาพและการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ	๒
เชิงเวลา	การดำเนินงานแล้วเสร็จตามระยะเวลา	ปี ๒๕๖๓
เชิงงบประมาณ	มีการดำเนินการและใช้จ่ายเงินตามโครงการในปีงบประมาณ ๒๕๖๓	

๘.๓ ตัวชี้วัดผลกระทบ (Impacts)

ผลกระทบ (Impacts)	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
ท้องถิ่นและชุมชนมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับทรัพยากรและบริบทของพื้นที่	๑. มีแผน/โครงการ/กิจกรรมแบบมีส่วนร่วมเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	๒ กิจกรรม/ปี

๙. ผลลัพธ์ของโครงการต่อนักศึกษาและชุมชน (การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก่อนและหลัง และความยั่งยืนจากการดำเนินงาน)

- **สอน** - เป็นโครงการ/กิจกรรมที่มีการบูรณาการกับการเรียนการสอนที่นำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอน
- **วิจัย** - เป็นโครงการ/กิจกรรมที่มีการบูรณาการกับการวิจัยหรือเป็นโครงการที่นำมาใช้พัฒนาการวิจัย
- **ชั้นนำ** - เป็นโครงการที่มีผลการชั้นนำ ป้องกัน และแก้ปัญหาของสังคม เพื่อที่จะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไป พัฒนาตนเองและหน่วยงาน และคนในชุมชน ชุมชนหรือองค์กรได้

๑๐. องค์ความรู้/นวัตกรรมที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการ

๑๐.๑ แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ และสังคม

๑๐.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ ด้านอาชีพ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา เป็นต้น

๑๐.๓ แนวคิดเรื่องการสร้างเครือข่ายและการทำงานร่วมกันของภาคีต่างๆ

๑๐.๔ แนวคิดนวัตกรรมชุมชนแบบมีส่วนร่วม

๑๑. งบประมาณและทรัพยากรที่ใช้

กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)
๑. ศึกษาวิจัยและค้นหาความต้องการ และสถานการณ์ผู้สูงอายุและครอบครัวในพื้นที่ตำบลบางคนที	๕๐,๐๐๐
๒. สร้างฐานข้อมูลของผู้สูงอายุและครอบครัว	๑๐๐,๐๐๐
๓. ประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นค้นหารูปแบบที่เหมาะสม	๓๐,๐๐๐
๔. สร้างและออกแบบกิจกรรม/เครื่องมือ	๕๐,๐๐๐
๕. ถ่ายทอดนวัตกรรมให้กับผู้สูงอายุ ครอบครัวได้ใช้ประโยชน์ และชุมชน	๕๐,๐๐๐
๖. พัฒนาและสร้างคู่มือและถ่ายทอดให้ชุมชนได้เรียนรู้	๑๕๐,๐๐๐
๗. ถอดบทเรียนและสังเคราะห์บทเรียนร่วมกัน	๒๐,๐๐๐
รวมเป็นเงิน	๔๕๐,๐๐๐ (สี่แสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

๑๑. หน่วยงานหลักผู้รับผิดชอบโครงการและเครือข่ายร่วม

๑๑.๑ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง รองคณบดีฝ่ายการศึกษาภาคปฏิบัติ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

โทรศัพท์ 081 -6339619

Email: chamkajang2@gmail.com

๑๑.๒ องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม